

"Hälsokontroll" av den gemensamma jordbrukspolitiken

Jordbruksdepartementet

2008-10-23

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 306

Förslag till rådets förordning om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare
Förslag till rådets förordning om ändring av den gemensamma jordbrukspolitiken genom ändring av förordningarna (EG) nr 320/2006, (EG) nr 1234/2007, (EG) nr 3/2008 och (EG) nr [...] /2008
Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)
Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2006/144/EG om gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen (programperiod 2007–2013)

Tidigare faktapromemorior i ärendet: 2007/08 FPM 50

KOM(2007) 722

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om förberedelser inför "hälsokontrollen" av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Sammanfattning

Kommissionen offentliggjorde den 20 maj 2008 förslag till rättsakter inom ramen för översynen av 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, även kallad "hälsokontrollen".

De regelverk som berörs av förslagen omfattar systemet för direktstöd, den samlade marknadsordningen och stödet för landsbygdsutveckling. Förslaget innebär följande: Alla delvis kopplade stöd frikopplas fullt ut, med undantag

för vissa djurstöd. Energigrödepremien liksom den obligatoriska trädan avskaffas. Tvärvillkoren uppdateras. Medlemsstaterna ges möjlighet att anpassa sina nationella gårdsstödsmodeller i syfte att utjämna stödrätternas värde mot en mer enhetlig nivå. Medlemsstaterna tillåts använda en del av direktstödet för s.k. ”särskilt stöd”, i syfte att lösa de specifika problem som kan följa i spåren av fortsatt frikoppling och avveckling av mjölkkvoter. Särskilt stöd ska även kunna användas för bidrag till vissa former av försäkring för jordbrukare. Genom ändringar av den samlade marknadsordningen begränsas intervention liksom att vissa produktionsbegränsningar och marknadsstöd avvecklas. Kvotsystemet för mjölk fasas ut genom årliga kvotökningar för att helt upphöra att gälla den 31 mars 2015. Budgeten för landsbygdsutveckling förstärks för att möjliggöra en ökad satsning på åtgärder inom områdena för klimatförändring, förnybar energi, vattenförvaltning och biologisk mångfald. För det ändamålet föreslås en ökning av den obligatoriska moduleringen med 2 procentenheter per år fr.o.m. 2009 till dess att man når en total ökning med 8 procentenheter år 2012. Därtill föreslås s.k. progressiv modulering i tre steg för stödbetalningar som överstiger 100 000 euro.

Kommissionens förslag innebär i sin helhet att den gemensamma jordbrukspolitiken utvecklas i en riktning som ligger i linje med regeringens övergripande prioriteringar. Regeringen kan därför inta en i grunden positiv inställning till förslaget.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

För att rådet skulle kunna uppnå en kompromiss om 2003 års reform av jordbrukspolitiken, krävdes det att ett visst antal översynsklausuler inkluderades i förordning (EG) nr 1782/2003 om direktstöd. Syftet med dessa klausuler var att efter några års tillämpning av det nya stödsystemet se över hur regelverket skulle kunna förbättras och anpassas till utvecklingen på marknaden.

Mot denna bakgrund offentliggjorde kommissionen den 20 november 2007 ett meddelande till Europaparlamentet och rådet om förberedelser inför översynen av 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP), även kallad ”hälsokontrollen”. Under våren 2008 utarbetade kommissionen en konsekvensanalys (9656/08 ADD1 + ADD2), vars innehåll kan sammanfattas med att 2003 års reform har haft huvudsakligen positiva verkningar och att det inte är vare sig nödvändigt eller önskvärt att vidta några ytterligare mer genomgripande reformer under innevarande finansiella perspektiv (fram till 2013). Samtidigt konstateras att marknadsvillkor och omvärldspolitik har utvecklats på ett sätt som inte kunde förutses när 2003

års reform beslutades och att de instrument som finns tillgängliga inom GJP behöver uppdateras och anpassas.

2008/09:FPM18

På grundval av denna konsekvensanalys har kommissionen den 20 maj 2008 presenterat förslag till lagstiftning inom ramen för hälsokontrollen.

1.2 Förslagets innehåll

Systemet för direktsöd

Kommissionen föreslår att rådets förordning (EG) nr 1782/2003 ("direktsödsförordningen") ska upphävas och ersättas av en ny förordning med enklare och mer enhetliga regler.

Förenkling av regelverket

Enligt förslaget ska reglerna om samlat gårdsstöd förenklas enligt följande:

Den lägre gränsen för stödutbetalningar höjs till 250 euro per kalenderår och/eller 1 hektar stödberättigande jordbruksmark. Stödutbetalningar ska kunna göras två gånger per år

Kravet att ta mark ur produktion avskaffas och stödrätter för uttagen areal omvandlas till ordinarie stödrätter. "Särskilda stödrätter" består, men ska vid överföring (annat än vid arv) omvandlas till ordinarie stödrätter. Fragmenterade stödrätter ska kunna slås samman. Förbudet mot att under fem år överföra stödrätter som tilldelats från den nationella reserven upphävs. Kravet på att sådana stödrätter måste aktiveras varje år under samma femårsperiod upphävs också. Kravet på att en jordbrukare endast får överföra stödrätter utan land om han har utnyttjat minst 80 % av sina stödrätter under minst ett år upphävs.

Tvårvillkor

Kommissionen föreslår att vissa verksamhetskrav som inte har en direkt anknytning till jordbruksverksamhet ska tas bort. Detta berör ett fåtal bestämmelser i direktivet om bevarande av vilda fåglar och direktivet om bevarande av livsmiljöer och vilda djur. Samtidigt kompletteras reglerna om god jordbrukshävd med nya normer avsedda att inkludera skydd för vatten och förbättra skyddet av biologisk mångfald.

Harmonisering av nationella gårdsstödsmodeller

Vid genomförandet av 2003 års reform kunde medlemsstaterna välja mellan tre olika typer av gårdsstödsmodeller (en "historisk" modell, en "regional" modell eller en "blandmodell"). Det nu gällande regelverket tillåter inte någon ändring av de val som då gjordes. Förslaget innehåller bestämmelser som ger medlemsstaterna möjlighet att anpassa sina nationella gårdsstödsmodeller. Syftet är att medlemsstaterna ska utjämna stödrätternas värde mot en mer enhetlig nivå. De medlemsstater som idag tillämpar en historisk modell tillåts övergå till en regionaliserad modell. En utveckling i motsatt riktning tillåts däremot inte.

SAPS (Systemet för enhetlig arealersättning)

De nya medlemsstater som tillämpar SAPS ska enligt förslaget kunna fortsätta med detta fram till 2013.

Frikoppling av delvis kopplade stöd

Alla delvis kopplade stöd frikopplas fullt ut fr.o.m. 2010, med undantag för får- och getbidrag och am- och dikobidrag. Undantaget innebär att medlemsstaterna som redan betalar får- och getbidrag och am- och dikobidrag kan fortsätta betala sådana bidrag upp till den nivå som gäller idag. Slakt- och handjursbidrag frikopplas fullt ut och införlivas i gårdsstödet fr.o.m. 2010. Medlemsstaterna tillåts dock att under en övergångsperiod (2010 – 2011) fortsätta betala sådana bidrag upp till 50 % av den nivå som gäller idag. Arealstöd, utsäde och humle frikopplas fullt ut fr.o.m. 2010. Medlemsstaterna kan som referensperiod välja antingen den som användes vid reformen 2003 eller en mer närliggande period.

Frikoppling av övriga stödordningar

Stöd för durumvete, proteingrödor, nötter, torkat foder, hampa och kortfibrig lin frikopplas fullt ut och införlivas i gårdsstödet fr.o.m. 2010. Stöd för ris, långfibrig lin, hampa och potatisstärkelse frikopplas stegvis under en övergångsperiod. Enligt förslaget ska samtliga stödordningar vara fullt frikopplade och införlivade i gårdsstödet fr.o.m. 2013. Energigrödepremien ska avskaffas 2010.

Särskilt stöd

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ges möjlighet att betala särskilt stöd för att lösa de specifika problem som kan följa i spåren av fortsatt frikoppling och avvecklingen av mjölkkvoter. Medlemsstaterna behåller möjligheten att kvarhålla medel upp till 10 % av det nationella utgiftstaket för direktstöd, i form av ett så kallat nationellt kuvert. Detta ska ske genom linjära minskningar av stödrätter och/eller den nationella reserven. Kravet på att medel som härrör från en viss sektor ska stanna i samma sektor tas bort.

Enligt förslaget ska särskilt stöd kunna beviljas för

- olika typer av jordbruk som är viktiga för att skydda och förbättra miljön eller för att förbättra kvaliteten och saluföringen av jordbruksprodukter;
- att åtgärda särskilda problem som drabbar jordbrukarna inom mjölk-, nötkötts-, får- och getkött- och rissektorerna i ekonomiskt eller miljömässigt känsliga områden,
- åtgärder i områden som omfattas av omstrukturerings- och/eller utvecklingsprogram i syfte att undvika nedläggning av jordbruksmark och/eller i syfte att uppväga specifika nackdelar för jordbrukare i sådana områdena,

- riskhanteringsåtgärder, i form av bidrag till premier vid skördeskadeförsäkring eller uppbyggnad av gemensamma fonder för att täcka inkomstförluster förorsakade av djur- eller växtsjukdom.

Finansieringen av åtgärder som kopplade stöd och gemensamma fonder begränsas till 2,5 procent av det nationella utgiftstaket för direktstöd.

Modulering

Modulering innebär att medel dras från direktstöden och överförs till landsbygdsprogrammet. Modulering gjordes obligatoriskt i samband med reformen år 2003 och uppgår år 2007 till 5 % av direktstöden. Kommissionen föreslår en ökning med 8 procentenheter. Ökningen ska ske gradvis med 2 procentenheter per år, enligt följande:

- 2009: 7 %
- 2010: 9 %
- 2011: 11 %
- 2012: 13 %

Utöver den modulering som tillämpas på alla stödmottagare föreslås att större stödutbetalningar ska minskas ytterligare, genom s.k. progressiv modulering. Den grundläggande procentsatsen ska i det fallet ökas med:

- 3 % för belopp mellan 100 000 och 199 999 euro,
- 6 % för belopp mellan 200 000 och 299 999 euro,
- 9 % för alla belopp som överstiger 300 000 euro.

De medel som genereras genom ökningen av ordinarie modulering och genom progressiv modulering ska, enligt förslaget, stanna i den medlemsstat där de har modularats. Pengarna öronmärks för nya prioriteringar med avseende på klimatförändring, förnybar energi, vattenförvaltning och skydd för biologisk mångfald. År 2012 ska även de nya medlemsstaterna, med undantag för Bulgarien och Rumänien, börja tillämpa modulering med 3 %.

Den samlade marknadsordningen

Kommissionen föreslår att rådets förordning (EG) nr 1234/2007 (den ”samlade marknadsordningen”) ska ändras i syfte att begränsa intervention samt att avveckla vissa produktionsbegränsningar och marknadsstöd.

Enligt förslaget ska intervention av foderspannmål sättas till noll, inklusive en möjlighet att i framtiden tillåta intervention vid kraftiga prisfall. Interventionspriset för brödvete, smör och skummjolk ska enligt förslaget fastställas genom anbudsförfarande (enligt nu gällande regler sker uppköp till fast pris). Intervention för durumvete, fläskkött och ris avskaffas helt.

Stöd för privat lagring av ost, avsättningsfrämjande stöd för smör, och produktionsbidrag för majs- och vetestärkelse avskaffas. Vissa andra

marknadsstöd för mejerisektorn ska inte längre vara obligatoriska utan ska endast betalas efter beslut av kommissionen.

2008/09:FPM18

Kvotsystemet för mjölk upphör att gälla den 31 mars 2015 och kommer inte att förlängas. För att möjliggöra en mjuklandning för sektorn, föreslås att mjölkvotsystemet ska fasas ut genom att kvoterna höjs med 1 % per regleringsår fr.o.m. 2009/10 t.o.m. 2013/14.

Kvotsystemet för potatisstärkelse upphör att gälla 2013 samtidigt som stödet för odling av stärkelsepotatis frikopplas fullt ut.

Nya utmaningar och landsbygdspolitiken

Kommissionen föreslår ändringar av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 i syfte att förstärka de åtgärder i landsbygdsprogrammen som motsvarar nya prioriteringar med avseende på klimatförändring, förnybar energi, vattenförvaltning och skydd för biologisk mångfald. För detta ändamål föreslås att medlemsstaterna ska se över sina nationella strategier, efter det att kommissionen har uppdaterat gemenskapens strategiska riktlinjer. På grundval av prioriteringarna i gemenskapens strategiska riktlinjer, ska medlemsstaterna fr.o.m. den 1 januari 2010 i sina landsbygdsprogram föreskriva åtgärder avsedda att mildra klimatförändringar (framförallt genom att minska utsläpp av växthusgaser) och underlätta jordbrukets anpassning till ändrade klimatförhållanden, främja satsningar på förnybar energi, förbättra vattenförvaltningen samt bevara den biologiska mångfalden.

Fr.o.m. den 1 januari 2010 ska landsbygdsprogrammen omfatta en lista över de åtgärder som motsvarar de nya prioriteringarna samt en tabell som anger den totala gemenskapsfinansieringen av dessa åtgärder. Medlemsstaterna ska under perioden den 1 januari 2010 till den 31 december 2015 använda de belopp som härrör från ökad obligatorisk modulering och progressiv modulering för att inom nuvarande landsbygdsprogram finansiera åtgärder som motsvarar de nya prioriteringarna. Medel som inte har utnyttjats då programmen avslutas 2015 ska återgå till gemenskapens budget.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte gällande svenska regler. De beslutade ändringarna av gemenskapens regelverk kommer att tillämpas direkt och fullt ut i alla EU:s medlemsstater.

1.4 Budgetära konsekvenser / konsekvensanalys

Det är svårt att beräkna den sammanlagda budgeteffekten av förslaget. Utgifter för marknadsstöden bedöms minska som följd av att tillämpningen av intervention begränsas liksom att vissa marknadsstöd tas bort.

2008/09:FPM18

Ett beslut om ökad modulering skulle leda till en ökad överföring av medel från jordbrukspolitikens första pelare till dess andra pelare. Förslaget påverkar inte EU:s budget, men leder till ökade utgifter för vissa medlemsstaters budget till följd av den medfinansiering som krävs i samband med stöd till landsbygdsutveckling. Kravet på att användningen av de modulerade medlen ska medfinansieras av medlemsstaterna innebär också att det totala stödet inom ramen för GJP ökar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Övergripande

Regeringens övergripande prioriteringar inför hälsokontrollen omfattar full frikoppling av alla direktstöd, förenkling av gårdsstödsystemet, avveckling av alla kvarvarande prisstöd och produktionsbegränsningar, en ökad fokus på landsbygdsutveckling samt en minskning av de totala utgifterna för jordbrukspolitik. Riskhanteringssystem bör hållas utanför den gemensamma jordbrukspolitik.

Den allmänna och långsiktiga målsättningen är en avreglerad och marknadsorienterad jordbrukssektor samt en kraftig minskning av utgifterna för jordbrukspolitik, inklusive en utfasning av nuvarande direktstöd. Beslut inom ramen för "hälsokontrollen" bör jämna vägen för ytterligare jordbruksreformer och sänkta utgifter i samband med den bredare budgetöversynen. Hälsokontrollen får inte försvåra en sådan utveckling.

Kommissionens förslag innebär i sin helhet att den gemensamma jordbrukspolitik utvecklas i en riktning som ligger i linje med regeringens övergripande prioriteringar. Regeringen kan därför inta en i grunden positiv inställning till förslaget.

Systemet för direktstöd

En viktig prioritering för regeringen är att förenkla systemet med samlat gårdsstöd. Regeringen anser således att förslaget om att ersätta förordning (EG) nr 1782/2003 med en ny kodifierad rättsakt är bra. Regeringen har också fått gehör för sina förslag om regelförenkling på ett antal punkter, vilket är positivt. Det finns dock synpunkter som inte har beaktats och som regeringen avser föra fram under förhandlingarna i rådet. Detta gäller i synnerhet förslaget om att inte alla djurstöd omfattas av frikoppling. Den övergripande ståndpunkten är att alla direktstöd ska frikopplas fullt ut så snart som möjligt och senast före 2013. Regeringen är även kritisk till att det införs nya former av stöd inom ramen för det s.k. särskilda stödet som inte helt uppfyller de kriterier för ”gröna” stöd, dvs. icke-handelsstörande stöd, som föreskrivs i WTO:s jordbruksavtal (”gröna boxen”). Regeringen är positiv till förslaget om att höja den lägre gränsen för enskilda stödutbetalningar, eftersom det bidrar till att minska den administrativa bördan. Regeringen välkomnar också att medlemsstaterna får möjlighet att se över sina nationella gårdsstödsmodeller och delar kommissionens förhoppning om att fler medlemsstater ska gå över till mer enhetliga värden på stödrätterna.

De föreslagna ändringarna av tvärvillkoren välkomnas. De verksamhetskrav som kommissionen föreslår ska strykas saknar egentlig anknytning till jordbruksverksamhet och står inte i rimlig proportion till den administrativa kostnad som tvärvillkorstillämpningen innebär. Regeringen är också öppen för att reglerna om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden kompletteras med avseende på skydd för biologisk mångfald och skydd för vatten.

Regeringen stödjer ett avskaffande av den obligatoriska trädan.

Ökad modulering och progressiv modulering

För regeringens del är bedömningen att de utmaningar som kommissionen har identifierat ligger väl i linje med nuvarande prioriteringar inom det svenska landsbygdsprogrammet. Inom ramen för en totalt sett minskad jordbruksbudget och i dagens pelarstruktur inom GJP bör ett ökat relativt fokus läggas på landsbygdsåtgärder med tydliga gränsöverskridande externa effekter. Regeringen stödjer kommissionens förslag om ökad obligatorisk modulering. En förutsättning är emellertid att ingen nationell medfinansiering medges, eftersom det totala stödet inom ramen för jordbrukspolitiken annars skulle öka. SE anser vidare att de ytterligare medel som tillförs den andra pelaren bör gå till de utmaningar som kommissionen har identifierat och som uppvisar externa gränsöverskridande effekter och ett

Regeringen är negativt inställd till förslaget om progressiv modulering. En sådan åtgärd skulle kunna hämma jordbruksföretagens strukturutveckling (p.g.a. risken för uppdelning av jordbruksföretag) samt medföra ökade administrativa kostnader och en mer svåröverskådlig jordbrukspolitik. Regeringen önskar också se att fribeloppet på gårdsnivå, över vilken modulering sker, tas bort.

Den samlade marknadsordningen

Regeringens uppfattning är att alla åtgärder som syftar till marknadsreglering (dvs. exportbidrag, intervention, privat lagring och kvotsystem), helt ska avvecklas så snart som möjligt och senast före nästa fleråriga budgetram (2013). Regeringen är av den uppfattningen att spannmålsintervention helt bör avskaffas. Regeringen delar kommissionens uppfattning att mjölkkvotssystemet inte bör förlängas efter den 31 mars 2015 och kan också stödja förslaget om att fasa ut systemet genom att höja kvoterna med 1 % per regleringsår fr.o.m. 2009/10 t.o.m. 2013/14, men skulle föredra en årlig kvotökning med 2 %.

Nya utmaningar och landsbygdspolitiken

Miljö- och hållbarhetsaspekter, som t.ex. klimat, god vattenstatus och biologisk mångfald, är viktiga utmaningar för framtiden. Dessa områden kan till viss del utgöra gränsöverskridande kollektiva nyttigheter och har relevans för de svenska miljömålen samt de miljöfrågor som pekats ut av regeringen som särskilt prioriterade. Havsmiljön är en viktig fråga för svensk del, framför allt med avseende på Östersjön. Genom Göteborgsslutsatserna har EU, och därmed varje medlemsland, åtagit sig att hejda förlusten av biologisk mångfald fram till 2010. Det har dock visat sig vara svårt att uppfylla dessa åtaganden och det kan följaktligen krävas särskilda åtgärder om 2010-målet ska kunna uppnås. Grundprincipen om att förorenaren ska betala för sin påverkan är vägledande. Det är för övrigt viktigt att främja samstämmigheten mellan EU:s olika politikområden för att säkerställa en hållbar utveckling.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Systemet för direktstöd

Flertalet medlemsstater ser positivt på möjligheten att se över de nationella gårdsstödsmodellerna, förutsatt att eventuella ändringar kan ske frivilligt. De nya medlemsstaterna har däremot uttryckt sin besvikelse över att kommissionen inte föreslår en utjämning av direktstödet på EU-nivå. En majoritet av medlemsstaterna kan tänka sig att höja tröskeln för stödutbetalningar, men samtliga medlemsstater anser att tillämpningen av en sådan tröskel bör vara frivillig och flexibel.

Ett stort antal medlemsstater vill ha kvar möjligheten till kopplat stöd för i synnerhet animaliesektorn men även för andra sektorer (ris, tobak, utsäde, nötter, etc.), allt beroende på vilken betydelse sektorn i fråga har för respektive medlemsstat.

Medlemsstaterna är eniga om att den obligatoriska trädan bör avskaffas. Flera medlemsstater framhåller dock behovet av åtgärder för att lindra de negativa miljöeffekter som eventuellt kan uppstå om trädeskravet upphör.

En majoritet av medlemsstaterna välkomnar förslaget om särskilda stödåtgärder. Många av dessa medlemsstater är särskilt angelägna om att kunna finansiera försäkringssystem för jordbrukare. Flera medlemsstater önskar också höja gränsen för hur stora belopp som kan avsättas till särskilt stöd.

En majoritet av medlemsstaterna anser att kommissionen borde ha gått betydligt längre i sitt förslag om att förenkla tvärvillkoren, framförallt vad avser listan över verksamhetskrav. Kompletteringen av normerna för god jordbrukshävd har framförallt väckt frågor om gränsdragningen mellan tvärvillkoren och landsbygdsprogrammet.

En majoritet av medlemsstaterna stödjer förslaget om att avskaffa energigrödepremien.

Ökad modulering och progressiv modulering

Ett fåtal medlemsländer stödjer i princip kommissionens förslag om ökad obligatorisk modulering med 8 procentenheter medan övriga medlemsstater är mer eller mindre skeptiska och flera motsätter sig förslaget. Många av de nya medlemsstaterna vill skjuta upp införandet av modulering till 2013, eftersom det är först då som direktstödet kommer vara fullt infasat i dessa medlemsstater. Vissa menar också att kommissionens förslag kommer leda till ökade klyftor mellan gamla och nya medlemsstater och efterlyser ändrade

Den samlade marknadsordningen

Ett fåtal medlemsländer anser i likhet med Sverige att samtliga prisstödjande och produktionsbegränsande åtgärder bör avskaffas samt att utgifterna för jordbrukspolitiken måste minska. Flertalet övriga medlemsstater är däremot negativt inställda till tanken på mer genomgripande förändringar av den första pelaren. Den senare kategorin av medlemsstater framhåller vikten av att säkra en självständig och oberoende livsmedelsproduktion i Europa, vilket åberopas som argument för att det finns ett fortsatt behov av marknadsreglerande verktyg inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

En majoritet av medlemsstaterna stödjer en utfasning av mjölkkvoterna genom gradvis kvotökning fram till 2015. Flera medlemsstater anser dock att den föreslagna kvotökningen är otillräcklig.

Nya utmaningar och landsbygdspolitiken

De flesta medlemsstater anser att de nya utmaningar som utpekats av kommissionen är viktiga frågor, men åsikterna om hur de bör hanteras går starkt isär. Vissa medlemsstater anser att andra pelaren är det instrument som bäst lämpar sig för hantering av nya utmaningar, andra menar att dessa i stället borde omfattas av reglerna om särskilt stöd i artikel 68 i förslaget om ny direktstödsförordning. Praktiskt taget samtliga medlemsstater har också krävt ökad flexibilitet vid användningen av de medel som härrör från ökad modulering.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets jordbruksutskott förväntas i oktober 2008 ta ställning till det förslag till betänkande som presenterats av EP:s rapportör (Capoulas Santo, PSE). Parlamentet kommer i så fall att rösta om förslaget i november.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss. Frågan diskuteras i stället fortlöpande i möten med representanter för berörda intresseorganisationer och med företrädare för riksdagens miljö- och jordbruksutskott.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget till ny förordning som ersätter förordning (EG) nr 1782/2003: Artiklarna 36, 37 och 299.2 i EG-fördraget. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter att ha inhämtat Europaparlamentets yttrande.

Förslaget till ändring av förordning (EG) nr 1234/2007 och förslaget till ändring av förordning (EG) nr 1698/2005: Artiklarna 36 och 37 i EG-fördraget. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter att ha inhämtat Europaparlamentets yttrande.

Förslaget till ändring av beslut 2006/144/EG: Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)59, särskilt artiklarna 9 och 10. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter att ha inhämtat Europaparlamentets yttrande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget, som består i att anpassa och uppdatera befintliga jordbrukspolitiska åtgärder, är förenligt med subsidiaritets och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Samtliga tre förslag har behandlats i rådsarbetsgrupper och i särskilda jordbrukskommittén under juni och juli 2008. Vid jordbruks- och fiskerådet den 23-24 juni diskuterades fortsatt frikoppling av direktstöd och de särskilda stödåtgärder som förslås under artikel 68 i förslaget om ny direktstödsförordning. Vid jordbruks- och fiskerådet den 15 juli 2008 diskuterades modulering, marknadsregleringar, avveckling av mjölkkvoter och förenkling av tvärvillkoren. Förslagen diskuterades även vid jordbruks- och fiskerådet den 29 och 30 september 2008. Det franska ordförandeskapet i rådet har redan identifierat antal punkter där det i princip råder enighet om förslaget. På grundval av dessa slutsatser kommer ordförandeskapet att presentera en andra reviderad version av förslagstexten. Denna reviderade text ska utgöra underlag för de fortsatta diskussionerna under hösten. Jordbruksministrarna förväntas nå en politisk överenskommelse under hösten 2008.

Direktstöd: Kopplat och frikopplat stöd som beviljas direkt till jordbrukare enligt de stödsystem som förtecknas i bilaga I till rådets förordning (EG) nr 1782/2003.

EU 15: De medlemsstater som ingick i gemenskapen i dess sammansättning per den 30 april 2004 (även kallade "de gamla medlemsstaterna").

EU 12: De medlemsstater som anslöt sig till gemenskapen den 1 maj 2004 och den 1 januari 2007 (även kallade "de nya medlemsstaterna").

Frikopplat stöd: Direktstöd som är frikopplat från produktion. Syftet med stödet är främst att stabilisera lantbrukarnas inkomster. Dessa kan sedan själva bestämma vad de vill odla, samtidigt som de har garantier för att samma belopp betalas ut i stöd, oavsett vad eller vilka kvantiteter de producerar. Stödet betalas ut även om lantbrukaren väljer att avstå från produktion. Frikopplat stöd omfattas av systemet med samlat gårdsstöd.

Frikoppling: Stödbelopp som varit kopplade till produktion frigörs och införlivas i det samlade gårdsstödet.

Gemensam marknadsordning: EU:s regelverk för hur marknaden inom en viss jordbrukssektor ska balanseras genom olika åtgärder.

Gårdsstödsmodeller: När systemet med samlat gårdsstöd infördes 2003 gavs medlemsstaterna möjlighet välja mellan tre olika modeller för tillämpning av frikopplat stöd:

- en historisk modell, där stödrättigheterna är baserade på de stödbelopp som den enskilde jordbrukaren har erhållit under en referensperiod;
- en regional modell, där stödrättigheten är baserad på ett enhetligt regionalt arealstöd,
- en hybridmodell, som innehåller inslag av både den historiska och den regionala modellen.

Intervention: Utbudsstyrande åtgärd som innebär att produktionsöverskott på marknaden köps upp till garantipris av offentliga interventionsorgan för att hållas i lager. De lagrade produkterna kan denatureras, användas för humanitära ändamål eller säljas igen av kommissionen.

Jordbrukspolitikens första pelare: Det samlade gårdsstödet, övriga direktstöd samt de gemensamma marknadsordningarna.

Jordbrukspolitikens andra pelare: Stöd för landbygdsutveckling.

Kopplat stöd: Produktionsstöd eller arealstöd knutet till en viss typ av sektor.

Kvoter: Sätter gränsen för hur stor volym av en viss produkt som får produceras. En avgift tas ut av den jordbrukare som överskrider kvoten.

Marknadsordning: Den uppsättning regler som styr marknaden för en viss jordbruksprodukt. Marknadsordningen kan kompletteras med ytterligare regelverk som är kopplade till produkten, men som inte formellt ingår i marknadsordningen. Den s.k. samlade marknadsordningen (förordning (EG) nr 1234/2007) upprättar en enhetlig organisering av marknaderna för de produktsektorer som omfattas av GJP.

Modulering: Minskad utbetalning av direktstöd och överföring av motsvarande belopp till programmen för landsbygdsutveckling. Härigenom minskas det totala direktstödsbelopp som varje år ska beviljas en jordbrukare med en viss procentsats. När modulering gjordes obligatoriskt i samband med reformen 2003 sattes den årliga procentsatsen till 3% för 2005, 4% för 2006 och 5% från 2007 fram till 2012. Användning av modulerade medel kräver nationell medfinansiering.

Modulerade medel: De belopp som härrör från minskningen av direktstödet i samband med modulering.

Moduleringskriterier: De modulerade medlen omfördelas mellan medlemsstaterna enligt kriterier baserade på jordbruksareal, sysselsättning inom jordbruket och BNP. Varje medlemsstat erhåller dock minst 80% av de totala belopp som moduleringen har genererat i den medlemsstaten.

Prisrisk: Risk för inkomstförlust på grund av kraftiga prisfall.

Produktionsrisk: Risk för inkomstförlust på grund av katastrofer och andra exceptionella händelser, extrema väderförhållanden eller epidemiska djursjukdomar.

Riskhantering: Åtgärder för att begränsa pris- och produktionsriskers inkomstpåverkan.

Systemet med samlat gårdsstöd: Övergripande regelverk för frikopplat direktstöd.

Särskilt stöd: Enligt artikel 68 i förslaget till ny direktstödsförordning tillåts varje medlemsstat kvarhålla upp till 10 % av det nationella utgiftstaket för direktstöd, att användas för att lösa de specifika problem som kan följa i spåren av fortsatt frikoppling och avveckling av mjölkkvoter. Särskilt stöd ska även kunna användas för bidrag till vissa former av försäkring för jordbrukare.

Särskilda stödrätter: Särskilda stödrätter har olika värden på olika jordbruksföretag beroende bland annat av vilken produktion jordbrukaren hade 2000-2002.

Systemet för enhetlig arealersättning (SAPS): Det förenklade system för enhetligt arealstöd som under en övergångsperiod kan tillämpas av de nya medlemsstaterna för att underlätta införandet av samlat gårdsstöd. Samtliga

nya medlemsstater har valt att tillämpa SAPS, med undantag för SI och MT som redan från början anslöt sig till gårdsstödssystemet.

2008/09:FPM18

Tvårvillkor: De krav inom folkhälsa, djurhälsa, växtskydd, miljö, djurskydd samt skötselkrav för åkermark och betesmark som lantbrukaren måste följa för att erhålla fullt gårdsstöd. Om en lantbrukare inte uppfyller dessa krav kommer de direktstöd som han/hon har rätt till att sänkas eller dras in helt och hållet under ifrågavarande år.